

2 SAMUEL

10-12

Davids overspel met Bathseba, zijn verraad
aan Uria en zijn bekering na Nathans
terechtwijzing.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/2-samuel/10-12

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	De vernedering van Davids gezanten	4 min	4
2	Joab vecht op twee fronten	4 min	6
3	David verslaat de Arameeërs opnieuw	3 min	9
4	Davids zonde als keerpunt in zijn regering	3 min	11
5	David blijft thuis terwijl Joab strijdt	3 min	13
6	David ziet Bathseba tijdens haar reiniging	3 min	14
7	Bathseba en haar mogelijke familiebanden	2 min	16
8	Uria de Hethiet als trouwe dienaar	3 min	17
9	Bathseba wordt zwanger en zwijgt verder	2 min	19
10	David probeert zijn overspel te verbergen	4 min	20
11	David stuurt Urias met zijn eigen doodvonnis	2 min	23
12	Joab voert het plan tegen Urias uit	4 min	24
13	Davids huwelijk en Gods oordeel	3 min	26
14	Psalm 32: schuld verzwijgen en belijden	3 min	28

15	Nathans gelijkenis van het gestolen lam	3 min	30
16	David spreekt zijn eigen doodvonnis uit	2 min	32
17	Nathan ontmaskert David en kondigt straf aan	2 min	33
18	Psalm 51: Davids gebed om vergeving	3 min	34
19	David krijgt vergeving, zijn kind zal sterven	2 min	36
20	De dood van het kind en Davids reactie	3 min	37
21	Vasten, gebed en het lot van gestorven kinderen	2 min	40
22	Salomo wordt geboren en Rabba wordt ingenomen	4 min	41
	Om verder te lezen		43

1

De vernedering van Davids gezanten

Het verhaal gaat verder in 2 Samuel hoofdstuk 10. In dit hoofdstuk gaan we over nog meer oorlogen lezen. Deze keer gaat het om een oorlog die wordt uitgelokt doordat de koning van Ammon de boden van David beledigt. Dan breekt de oorlog uit en komen de Arameeërs de Ammonieten te hulp. Daar moet David op reageren. Dit is geen oorlog die David heeft uitgelokt. Dit is een oorlog die door zijn vijanden wordt uitgelokt, maar hij verslaat hen natuurlijk. Daarna is hij echt klaar met zijn oorlogen. Dat is in zekere zin jammer, want toen David het gevoel kreeg dat hij eigenlijk niet meer in oorlogen hoefde te vechten, werd hij wat slap, geestelijk en ook in andere opzichten.

2 Samuel 10:

Hierna stierf de koning van de Ammonieten. Zijn zoon Hanun werd koning in zijn plaats. David zei: ‘Ik zal Hanun, de zoon van Nahas, goedheid bewijzen, zoals zijn vader mij goedheid heeft bewezen.’ Daarom stuurde David zijn dienaren om hem te troosten na de dood van zijn vader. Davids dienaren kwamen in het land van de Ammonieten. Maar de vorsten van de Ammonieten zeiden tegen hun heer, koning Hanun: ‘Denkt u dat David uw vader werkelijk eer bewijst door troosters naar u toe te sturen? Heeft hij zijn dienaren niet eerder gestuurd om de stad te verkennen, te bespioneren en te verwoesten?’ Daarop liet Hanun bij Davids dienaren de helft van hun baard afscheren en hun kleren halverwege, ter hoogte van hun billen, afknippen. Zo stuurde hij hen weg. Toen David hiervan hoorde, stuurde hij hun iemand tegemoet, want de mannen schaamden zich diep. De koning zei: ‘Blijf in Jericho totdat jullie baard weer is aangegroeid en kom dan terug.’

2 SAMUEL 10:1-5

In die tijd was het voor een man iets schandelijks om geen baard te hebben. Als je de helft van de baard van een man afschoor, zag hij er natuurlijk belachelijk uit. Maar dat verhelpen door de andere helft ook af te scheren, wat de voor de hand liggende keuze zou zijn, lag voor hen helemaal niet voor de hand. Geen gezichtsbeharing hebben was ondenkbaar. In de oudheid droegen mannen baarden. Volgens mij waren het de Grieken die voor het eerst mannen gingen scheren. Ik herinner me dat ik, volgens mij toen ik op de middelbare school zat, een brief las van een Rus die het rijk van Alexander had bezocht. Hij had naar huis geschreven over de Grieken en hoe de mannen hun gezicht schoren en een kaal gezicht hadden, zoals vrouwen dat hebben. Ik weet niet wat de Grieken ertoe bracht om dat te doen. Misschien gemak, ik weet het niet, maar het lijkt mij niet gemakkelijk.

Hoe dan ook, het is tegenwoordig volkomen normaal geworden dat mannen hun baard afscheren. Maar we moeten begrijpen dat dit in de gedachtewereld van de mensen van toen niet normaal was. Als een man geen baard had, had hij een gezicht als een vrouw. En een halve baard hebben was belachelijk. Deze mannen waren dus diep vernederd en konden niet eens naar huis, naar Jeruzalem. Ze wilden hun gezicht niet laten zien, letterlijk. Dus bleven ze daar.

Wat het afknippen van hun kleren ter hoogte van hun billen betreft, het is niet echt duidelijk wat dat betekent. Ze droegen waarschijnlijk gewaden. Werden die helemaal rondom afgeknipt, ter hoogte van de billen? Of knipten ze de achterkant eraf, zodat hun billen zichtbaar waren? Hoe dan ook, het was een enorme vernedering en het was een oorlogsdaad. Als iemand gezanten naar je toe stuurt en je hen zonder enige aanleiding zo vernederend behandelt en te schande maakt, dan vraag je om oorlog.

2

Joab vecht op twee fronten

David begon geen oorlog. Hij zei alleen tegen deze mannen dat ze in Jericho moesten wachten totdat hun baard weer was aangegroeid. Daarna konden ze weer naar huis komen. Maar er staat:

Toen de Ammonieten zagen dat zij bij David in een kwade reuk gekomen waren, stuurden de Ammonieten boden en huurden van de Syriërs van Beth-Rechob en van de Syriërs van Zoba twintigduizend man voetvolk, en van de koning van Maächa duizend man en van de mannen van Tob twaalfduizend man.

2 SAMUEL 10:6

Dat had hen, gezien hun optreden, niet mogen verbazen. Het lijkt erop dat dit precies was wat ze hoopten te bereiken.

Toen David dit hoorde, stuurde hij Joab ernaartoe en heel het leger met de helden. De Ammonieten trokken uit en stelden zich op voor de strijd bij de ingang van de poort, maar de Syriërs van Zoba en Rechob en de mannen van Tob en Maächa bevonden zich afzonderlijk in het veld. Toen Joab zag dat het front van de strijd aan de voor- en achterzijde tegen hem was, maakte hij een keuze uit de beste van alle mannen van Israël en stelde die op tegen de Syriërs. De rest van het volk stelde hij onder bevel van zijn broer Abisaï, die hen opstelde tegen de Ammonieten.

2 SAMUEL 10:7-10

Het belangrijkste is dus dat ze tegelijkertijd op twee fronten zullen moeten vechten, met de Ammonieten aan de ene kant en de Syriërs aan de andere kant. De legers van David moeten in tweeën worden gedeeld. Daardoor zijn Davids troepen natuurlijk veel minder sterk wat betreft de macht die ze kunnen samenbrengen tegen elk afzonderlijk front waarop ze moeten vechten. Dus Abisaï, die ook een groot krijgsman is, een van Davids helden, en Joab, zijn broer, worden de bevelhebbers van twee vleugels van dit leger. En hij zei tegen Abisaï in vers 11:

Hij zei: Als de Syriërs mij te sterk zijn, moet jij mij komen verlossen, en als de Ammonieten jou te sterk zijn, zal ik jou komen verlossen.

2 SAMUEL 10:11

Ze wisten niet zeker wie het er in zijn strijd beter af zou brengen, maar wie het zwaarst in de verdrukking kwam, zou door de anderen worden geholpen. Die zouden hun strijd moeten staken om hun broeders te gaan helpen. Dat zou een slechte situatie zijn. Maar zover kwam het niet.

Er staat:

Wees sterk en laten wij moed vatten voor ons volk en voor de steden van onze God, en laat de HEERE doen wat goed is in Zijn ogen.

2 SAMUEL 10:12

Het klinkt alsof Joab er niet helemaal zeker van was dat ze zouden winnen. Laat God doen wat Hij gaat doen. Het klinkt alsof hij zegt: 'We leggen ons als het ware in Gods handen, en we weten niet zeker hoe dit zal aflopen.' Tot nu toe hadden ze elke oorlog uitgevochten en waren ze steeds als overwinnaars uit de strijd gekomen. Maar dit was blijkbaar een veel bedreigender situatie. Twee zeer grote legers kwamen uit twee verschillende richtingen, en Israël verkeerde beslist niet duidelijk in een betere positie dan zijn vijanden.

Toen bond Joab, met het volk dat bij hem was, de strijd aan met de Syriërs en die sloegen voor hem op de vlucht.

2 SAMUEL 10:13

Dat wordt heel kort gezegd. Het vertelt ons niets over de bijzonderheden van de strijd, maar Joab dreef de Syriërs vrij gemakkelijk uiteen en joeg hen op de vlucht.

Toen de Ammonieten zagen dat de Syriërs vluchtten, sloegen zij voor Abisai op de vlucht en kwamen in de stad. Daarop keerde Joab terug van de Ammonieten en kwam in Jeruzalem.

2 SAMUEL 10:14

Ze probeerden de stad waarin ze gevlucht waren niet te verwoesten, op dat moment niet. Later deden ze dat wel. De stad heet Rabba. Ze lieten deze mensen gewoon verscholen in de stad zitten, waar ze zich schuilhielden. Daarna gingen Joab en al zijn legers terug naar Jeruzalem en lieten de Ammonieten daar in hun stad achter. Het is mogelijk dat hij daar wat troepen achterliet om te voorkomen dat ze weer naar buiten kwamen. Ik weet het niet. Later, in hoofdstuk 12, nemen ze Rabba in. Doordat deze

stad nog een onafgehandelde zaak is, ziet David kans om Uria, de Hethiet, te laten omkomen wanneer die hem in de weg komt te staan. Dus laten ze deze stad achter zonder haar in te nemen.

3

David verslaat de Arameeërs opnieuw

Toen de Syriërs zagen dat zij door Israël verslagen waren, verzamelden zij zich opnieuw. Hadadezer stuurde boden en liet de Syriërs komen die aan de overzijde van de rivier de Eufraat woonden, en zij kwamen in Helam. En Sobach, de legerbevelhebber van Hadadezer, trok voor hen uit.

2 SAMUEL 10:15-16

Hij was al eerder verslagen, in een vorig treffen, maar blijkbaar was hij niet gedood. Dus hergroepeerde hij zich en verzamelde hij meer van zijn mensen om voor de tweede keer tegen David op te trekken.

Toen dit aan David verteld werd, verzamelde hij heel Israël, stak de Jordaan over en kwam in Helam. De Syriërs stelden zich op tegen David en streden met hem. Maar de Syriërs sloegen voor Israël op de vlucht, en David doodde van de Syriërs zevenhonderd wagenpaarden en veertigduizend ruiters. Ook versloeg hij Sobach, hun legerbevelhebber, zodat die daar stierf.

2 SAMUEL 10:17-18

Dit getal, 700 wagenstrijders, is anders. In 1 Kronieken 19, vers 18, staat 7.000. Het zijn parallelle verslagen over dezelfde veldslag. In 1 Kronieken 19:18 staat dat hij 7.000 wagenstrijders doodde. Hier staat 700. Blijkbaar is het gewoon een overschrijffout. Op

de een of andere manier is het getal in een van de handschriften verkeerd overgeschreven en daarna steeds verkeerd overgenomen. De meeste geleerden denken dat 7.000 het juiste getal is, in plaats van 700.

Dus de Syriërs en de Ammonieten werden verslagen. En zelfs de Syriërs, die zagen dat de Ammonieten verslagen waren, hergroepeerden zich en begonnen een tweede veldslag, wat niet erg verstandig was. Ze leden zware verliezen: 40.000 ruiters, 7.000 wagenstrijders, en hun bevelhebber werd gedood.

Toen nu al de koningen die vazallen van Hadadezer waren, inzagen dat zij door Israël verslagen waren, sloten zij vrede met Israël en dienden zij hen. En de Syriërs waren bevreesd de Ammonieten nog eens te verlossen.

2 SAMUEL 10:19

Hadadezer had blijkbaar over verschillende kleinere koninkrijken geheerst, over koningen die hij bij eerdere gelegenheden had overwonnen. Nu Hadadezer verslagen was, werden ook zij vazallen van David. Zo breidde David zijn heerschappij aanzienlijk uit door grote vijanden een paar zware nederlagen toe te brengen. Hij bracht een heleboel volken onder zijn gezag die hem schatting betaalden. Ze dienden David. Wanneer er staat:

Ze dienden Israël.

En:

Ze sloten vrede met Israël en dienden hen.

Dan betekent dat natuurlijk dat ze hun schatting betaalden.

David kon dus veel inkomsten innen uit al deze volken die hij had overwonnen. Daarom had Salomo bij Davids dood zoveel geld om de tempel te bouwen, die een van de zeven wereldwonderen was. Het was blijkbaar een van de schitterendste gebouwen van de oude wereld, de tempel die Salomo bouwde.

4

Davids zonde als keerpunt in zijn regering

Hoofdstuk 11 is nu een heel droevig verhaal. Het vormt het begin van een droevig verhaal dat de rest van Davids leven droevig blijft. Tot op dit punt is David in het hele verhaal de goede geweest. Hij was rechtvaardig. Hij werd vervolgd om de gerechtigheid. Hij was Gods gunsteling. Er werden hem beloften gedaan. Hij was vroom. Hij hield vast aan zijn principes. Maar net als andere mannen had hij zijn zwakke plekken, en op een keer, net één keer te veel, bezweek hij voor de verleiding. En dat is natuurlijk zijn zonde met Bathseba. Waarom was dat zo ernstig? Hij had hiervoor al zeven vrouwen, voor zover we weten, plus andere vrouwen en bijvrouwen die niet bij naam worden genoemd. Waarom was het zo'n ernstige overtreding om Bathseba te nemen? Het verschil was dat zij de vrouw van een andere man was. Dat David met andere vrouwen was getrouwd, zelfs met behoorlijk veel andere vrouwen,

was voor God niet echt een overtreding geweest. Maar toen hij de vrouw van een andere man nam, was dát de overtreding. En we zien dat dit precies is waarmee de profeet Nathan hem confronteert:

En de HEERE zond Nathan naar David. Toen die bij hem kwam, zei hij tegen hem: Er waren twee mannen in een stad, de één rijk en de ander arm. De rijke had heel veel schapen en runderen. Maar de arme had helemaal niets dan alleen één enkel klein ooilam, dat hij gekocht had. Hij hield het in leven en het werd groot, samen met hem en met zijn kinderen. Het at mee van zijn stuk brood, dronk uit zijn beker en sliep in zijn schoot. Het was als een dochter voor hem. Toen er een reiziger bij de rijke man kwam, kon hij er niet toe komen een van zijn eigen schapen en runderen te nemen, om een maaltijd te bereiden voor de reiziger die bij hem gekomen was. Daarom nam hij het ooilam van de arme man en bereidde het voor de man die bij hem gekomen was.

2 SAMUEL 12:1-4

Zoals we in hoofdstuk 12 zullen zien.

Maar hier hebben we het verhaal zelf. Het is heel teleurstellend, want het verandert de hele loop van Davids regering. Tot op dit punt is hij van overwinning naar overwinning gegaan. De zegen van God rust op hem. De Heere beschermt hem overal waar hij gaat. Hij is Gods man. Alles zit hem mee: hij is populair en heeft succes. En nu gebeurt dit. Als gevolg daarvan vertelt de profeet Nathan hem:

Welnu dan, het zwaard zal voor eeuwig niet van uw huis wijken, omdat u Mij veracht hebt en de vrouw van Uria, de Hethiet, genomen hebt om u tot vrouw te zijn.

2 SAMUEL 12:10

En als we vanaf dit punt verder lezen tot het einde van Davids leven, dan is dat precies wat we zien. Bijna heel de rest van 2 Samuel na dit hoofdstuk is het verhaal van ramspoed in Davids gezin. Dat komt doordat hij het gezin van zijn naaste aantastte. Hij vergreep zich aan de vrouw van zijn naaste, en dat leidde tot de verwoesting van zijn eigen gezin.

5

David blijft thuis terwijl Joab strijdt

Het gebeurde bij het aanbreken van het nieuwe jaar, in de tijd dat de koningen ten strijde trekken, dat David Joab en zijn manschappen met hem en heel Israël eropuit stuurde. Zij richtten de Ammonieten te gronde en belegerden Rabba. David bleef echter in Jeruzalem.

2 SAMUEL 11:1

Het is interessant dat er staat dat dit de tijd is waarin koningen ten strijde trekken. Wij leven niet in een tijd waarin er elke lente koningen ten strijde trekken, maar blijkbaar was de lente de tijd om eropuit te trekken en te vechten. Waarschijnlijk omdat de winter te regenachtig en modderig was. Het was gewoon geen goede tijd om te gaan vechten. Dus als je vijandelijkheden had met andere volken, wachtte je tot de lente. Je wachtte op de dooi, en dan trok je eropuit om je veldslagen te voeren.

De Ammonieten hadden zich in de stad Rabba verschanst, en nu de lente was gekomen, was het tijd om die stad te gaan innemen. Joab had de stad aan het einde van de vorige oorlog ongemoeid gelaten, misschien omdat de winter eraan kwam. We weten het niet. Misschien omdat het weer slechter werd en het geen goede tijd was om aan een langdurig beleg te beginnen. Dus vertrokken ze. Maar nu was de lente gekomen en was het tijd om terug te gaan en die zaak af te handelen. Dus stuurde hij Joab om dat te doen, maar zelf bleef hij in Jeruzalem.

Dat David in Jeruzalem blijft terwijl de generaal eropuit trekt en de legers aanvoert, is op zichzelf niet echt iets slechts. In dit geval bleek het geen goede zaak te zijn. Er wordt vaak op gewezen dat David in de problemen kwam doordat hij het zich gemakkelijk maakte. In de tijd waarin koningen ten oorlog trekken, trok hij niet ten oorlog. Hij stuurde iemand anders. Hij bleef thuis, op zijn gemak, en hij was niet op zijn hoede. Uiteindelijk bezweek hij voor de verleiding.

Maar eigenlijk kun je niet zeggen dat David iets deed wat op zichzelf verkeerd was door Joab te sturen in plaats van zelf te gaan. Een koning moet regeren. Hij kan niet voortdurend eropuit trekken en de legers aanvoeren. Daar heeft hij generaals voor. Dus stuurde hij zijn generaal eropuit. David was een krijgsman geweest en had aan veel van de veldslagen deelgenomen, maar nu staat hij op het punt zich uit dat soort activiteiten terug te trekken. Hij zet zijn lichamelijke veiligheid niet meer op het spel. Maar nu is zijn ziel in gevaar doordat hij het zich te gemakkelijk maakt, zo lijkt het.

6

David ziet Bathseba tijdens haar reiniging

Tegen de avond gebeurde het dat David opstond van zijn slaapplaats en op het dak van het huis van de koning wandelde. Vanaf het dak zag hij een vrouw die zich aan het wassen was; deze vrouw nu was heel knap om te zien.

2 SAMUEL 11:2

Mensen vragen zich soms af of Bathseba dit deed om zijn aandacht te trekken. Ze baadde op haar dak, dus sommige mensen dachten dat ze dat misschien deed in de hoop David te verleiden. Maar ik weet niet of dat een terechte veronderstelling zou zijn. Het was de tijd van de nacht waarop David gewoonlijk sliep. Hij lag in bed en stond op om wat rond te lopen. Blijkbaar kon hij niet in slaap komen of zoiets, of hij werd midden in de nacht wakker. En toevallig ging hij het dak op of keek hij uit zijn raam en zag hij in het huis ernaast een vrouw die zich baadde.

Ze had blijkbaar geen reden om te denken dat hij op dat tijdstip van de nacht nog zou rondlopen. Misschien had ze dat tijdstip zelfs gekozen om ongestoord te zijn. Het is moeilijk te zeggen. En dat ze zich baadde, betekent niet noodzakelijk dat ze, zoals wij dat zouden zijn, helemaal ongekleed was. Misschien baadde ze zich met doeken en dergelijke om. Ze baadde zich omdat ze een periode van onreinheid achter de rug had. Dat wordt ons in vers 4 verteld. Er staat:

Toen stuurde David boden en liet haar halen. Toen zij bij hem gekomen was, sliep hij met haar — zij had zich zojuist van haar onreinheid gezuiverd. Daarna keerde zij terug naar haar huis.

2 SAMUEL 11:4

Die onreinheid heeft te maken met haar menstruatie. Ze had haar menstruatie gehad, en vrouwen die menstrueerden, waren onrein gedurende die week van hun menstruatie en nog een week daarna. En wat betekent dat? Het betekent dat ze ongeveer op het punt stond waarop ze zwanger kon worden. Ze kon heel gemakkelijk zwanger raken. Maar volgens de wet moest een vrouw zich wassen als haar periode van onreinheid voorbij was, dus twee weken nadat haar menstruatie was begonnen. Dat maakte deel uit van de ceremoniële wet. Zo beëindigde je elke periode van onreinheid, of je nu melaats was geweest of een andere vorm van onreinheid had gehad. Na je periode van onreinheid waste je je. Ze voerde dus eenvoudig de voorschriften van de wet uit. Er is geen reden om te denken dat ze probeerde Davids aandacht te trekken. Ik denk dat de fout in dit geval helemaal bij hem ligt, niet bij haar.

Maar ze was heel mooi, en ze was de vrouw van zijn buurman.

7

Bathseba en haar mogelijke familiebanden

David stuurde een bode en liet naar deze vrouw vragen; en men zei: Is dat niet Bathseba, de dochter van Eliam, de vrouw van Uria, de Hethiet?

2 SAMUEL 11:3

Ze was de dochter van Eliam, en er wordt een Eliam genoemd die de zoon is van Achitofel, Davids raadsman. Dat staat in 2 Samuel 23:34. Volgens 2 Samuel 23:34 had Achitofel, Davids raadsman, een zoon die Eliam heette. Achitofel stond bekend om zijn wijsheid. Men zei dat hem raadplegen was alsof je een uitspraak van God raadpleegde. Ik weet eigenlijk niet hoe je het uitspreekt. Maar als deze Eliam, die de zoon van Achitofel is, ook de vader van Bathseba is, dan was zij de kleindochter van Achitofel.

Je zou kunnen denken dat Achitofel de kant van Absalom koos nadat David uit Jeruzalem was verdreven, omdat Achitofel vanwege dit voorval ontevreden was over David. Toch geloven de meeste geleerden, of in ieder geval veel geleerden, dat de Eliam hier een andere is dan de zoon van Achitofel. Daarom weten we niet of ze werkelijk familie was van Achitofel. Het lijkt erop dat hij, als zij familie van Achitofel was, eerder geneigd zou zijn om Salomo als hun koning te steunen dan Absalom, omdat Salomo zijn achterkleinzoon zou zijn. Dus ik weet niet of die familieband met Achitofel bestond of niet. Het enige wat we weten, is dat er een Eliam was die haar vader was en een Eliam die de zoon van Achitofel was. Of het dezelfde persoon is of niet, kunnen we niet zeggen.

In 1 Kronieken 3:5 wordt ze niet Bathseba, de dochter van Eliam, genoemd, maar staat er:

Deze zonen zijn hem in Jeruzalem geboren: Simea, Sobab, Nathan en Salomo. Deze vier zijn zonen van Bath-Sua, de dochter van Ammiël;

1 KRONIEKEN 3:5

Dus blijkbaar was Bathsua een andere naam voor Bathseba, en Ammiël een andere naam voor Eliam.

8

Uria de Hethiet als trouwe dienaar

Het interessante is dat ze getrouwd was met een man die Uria heette en die een Hethiet was. De Hethieten waren een van de Kanaänitische stammen die de verovering in de dagen van Jozua niet hadden mogen overleven. Jozua moest alle Hethieten en alle andere Kanaänieten uitroeien. Maar het gebied van de Hethitische volken strekte zich, zoals geleerden nu weten, tot ver ten noorden van Israël uit. Er waren Hethitische stammen en bevolkingsgroepen die niet in Kanaän woonden. Ze woonden ver naar het noorden, volgens mij in Klein-Azië, als ik me niet vergis. Daar woonden ook Hethieten. Het is dus mogelijk dat zijn voorouders vóór de verovering door Jozua niet in Kanaän hadden gewoond. Hijzelf in ieder geval niet. Misschien was hij van Hethitische afkomst uit een ander land en behoorde hij daarom niet tot degenen die uitgeroeid hadden moeten worden. Maar zelfs als zijn voorouders in het land Kanaän hadden gewoond, betekent dat niet dat ze uitgeroeid zouden zijn. Want in de dagen van Jozua werden de Kanaänieten niet uitgeroeid zoals dat had moeten gebeuren.

Hoe dan ook, de Joden mochten niet met Kanaänieten trouwen. Bathseba trouwde met een Hethiet, maar hij was duidelijk een vrome Hethiet. Rachab was ook een Kanaänitische, maar zij bekeerde zich tot het jodendom en kon daarom binnen de

stam Juda trouwen. Dus hoewel ze niet met de Kanaänieten mochten trouwen, ging dat ervan uit dat de Kanaänieten heidenen bleven. Maar als ze zich tot Jahweh bekeerden, dan was het blijkbaar wel toegestaan om met hen te trouwen.

Bathseba was waarschijnlijk een Joodse vrouw. Dat was ze zeker als ze de kleindochter van Achitofel was. Maar hoe dan ook, ze was waarschijnlijk Joods, en toch was ze getrouwd met een Hethiet. Hij wordt vaak Uria de Hethiet genoemd, nooit alleen maar Uria. Er wordt altijd benadrukt dat hij een Hethiet was, misschien om te laten zien hoe rechtvaardig deze heiden was in vergelijking met de Jood David. We ontdekken, zoals we later zullen zien, dat Uria in dronken toestand deugdzamer was dan David in nuchtere toestand. Hij had meer zelfbeheersing. Dit was dus een buitengewoon deugdzame heiden. Maar hij had zich ongetwijfeld tot het jodendom bekeerd en werd daarom eigenlijk niet meer als een heiden beschouwd. Hij was echter wel een niet-Jood. Dit illustreert dat niet-Joden in het Oude Testament niet alleen behouden konden worden, maar zelfs rechtvaardiger konden zijn dan Joden kunnen zijn, met inbegrip van de Joodse koning.

Volgens de Joodse overlevering was Uria de wapendrager van Joab. Dat kan zo geweest zijn, maar daar hebben we geen verslag van. Wat we wel hebben, is de lijst van Davids helden, waarin drieëndertig mannen bij name worden genoemd. Uria de Hethiet was een van hen. Hij was dus niet zomaar een soldaat. Hij was een van de helden in Davids strijdmacht. Hij woonde blijkbaar naast David, naast het paleis. Terwijl Uria eropuit was om David trouw te dienen, verraadde David Uria en sliep hij met diens vrouw, zoals we zullen zien. Zij is dus de vrouw van Uria de Hethiet, de dochter van Eliam.

9

Bathseba wordt zwanger en zwijgt verder

Dat wil zeggen, hij had niet met haar kunnen slapen als ze nog onrein was geweest door haar menstruatie. Daarom wordt vermeld dat ze van haar onreinheid gereinigd was. Maar omdat ze zich baadde en haar periode van onreinheid pas voorbij was, betekent het ook dat ze zwanger zou kunnen worden. Dat is precies wat er gebeurde.

De vrouw werd zwanger; daarom stuurde zij een bode en vertelde David en zei: Ik ben zwanger.

2 SAMUEL 11:5

In dit verhaal zegt ze maar heel weinig. Daardoor kunnen we eigenlijk onmogelijk aanvoelen hoe ze tegenover dit alles stond. Als vrouw had ze misschien het gevoel dat ze niet in de positie was om zich te verzetten, zeker niet tegen de koning. Als ze wordt opgeroepen om naar het huis van de koning te komen, is dat een koninklijk bevel. Ze kan niet zomaar zeggen: 'Ik heb het nu druk. Ik kan niet komen.'

Natuurlijk had ze zich kunnen verzetten toen ze bij hem kwam en hij haar probeerde te verleiden, denk ik. Voor een vrouw in die samenleving zou het moeilijk zijn geweest om de toenaderingen van de koning af te wijzen zonder daar gevolgen van te ondervinden. Maar als ze uitzonderlijk deugdzaam was geweest, zou ze hebben gezegd: 'Natuurlijk ga ik mijn man niet bedriegen, wie je ook bent.' Of laten we gewoon zeggen: als ze trouw aan haar man was geweest. Dat is soms al een uitzonderlijke deugd.

Maar mensen waren gewend koningen te gehoorzamen, en David was ook niet onaantrekkelijk. Dus misschien vond ze het allemaal niet zo vervelend. Het is moeilijk te zeggen. We weten niet of ze liever trouw aan haar man was gebleven. We weten dat ze om hem rouwde toen hij stierf. Dat kan oprecht zijn geweest, of het kan gespeeld zijn geweest. Maar het is echt moeilijk om Bathseba te doorgronden. We krijgen niet hetzelfde inzicht in haar gedachten en haar houding als in die van David.

Maar we hebben alleen deze eenvoudige mededeling. Ze is zwanger. Ze stuurt David een bericht.

Ik ben zwanger.

Dan is het aan David om te beslissen wat hij gaat doen. Ze doet niet eens noodzakelijkerwijs een voorstel. Gewoon: ‘Misschien wil je dit weten. Je wordt weer vader.’

10

David probeert zijn overspel te verbergen

Toen stuurde David een bode naar Joab om te zeggen: Stuur Uria, de Hethiet, naar mij toe. En Joab stuurde Uria naar David. Toen Uria bij hem kwam, vroeg David naar de welstand van Joab, naar de welstand van het volk en naar het verloop van de strijd. Daarna zei David tegen Uria: Ga naar uw huis en was uw voeten. Toen Uria het huis van de koning uit ging, werd hem een gerecht van de koning nagebracht.

2 SAMUEL 11:6-8

Met andere woorden, wat hij zegt is: ‘Ga naar huis en vier feest met je vrouw.’

Maar Uria legde zich te slapen bij de ingang van het huis van de koning, bij al de manschappen van zijn heer; hij ging niet naar zijn huis.

2 SAMUEL 11:9

Uria was een spartaanse soldaat. Hij had een mooi huis. Het stond in een goede buurt, vlak naast het paleis van de koning. Hij had een mooie vrouw en hij was een man met aanzien in het leger. Maar hij gedroeg zich niet als iemand die vond dat hij recht had

op allerlei voorrechten. Hij beschouwde zichzelf als een van de dienaren van de koning. Zijn trouw aan David is ontroerend als je bedenkt hoe weinig trouw David hem in dit verhaal betoont.

Er staat:

Men vertelde David: Uria is niet naar zijn huis gegaan. Toen zei David tegen Uria: Bent u niet terug gekomen van een reis? Waarom bent u niet naar huis gegaan? Uria zei tegen David: De ark en Israël en Juda verblijven in tenten, en mijn heer Joab en de manschappen van mijn heer hebben in het open veld hun kamp opgeslagen; zou ik dan naar mijn huis gaan om te eten en te drinken en met mijn vrouw te slapen? Zo waar u leeft en uw ziel leeft, dat zal ik niet doen!

2 SAMUEL 11:10-11

Davids plan lijkt dus te worden verijdeld. Het was duidelijk dat de tijd drong. Tegen de tijd dat Bathseba wist dat ze zwanger was, moest er minstens een maand of twee verstreken zijn, zo niet drie. Davids plan was natuurlijk om Uria hopelijk met haar te laten slapen, zodat hij het kind voor zijn eigen kind zou kunnen aanzien. Al lijkt het erop dat Uria tegen die tijd hoe dan ook zou weten dat het niet van hem was. Maar David werd wanhopig en hoopte dat op zijn minst de indruk gewekt kon worden dat het Uria's kind was.

Aan Bathseba was immers ongetwijfeld nog niet te zien dat ze zwanger was. Als hij met zijn vrouw zou gaan slapen en haar zwangerschap al zichtbaar was, zou dit op geen enkele manier voor Uria te verbergen zijn. Ze moet dus gewoon een menstruatie hebben overgeslagen, of zoiets, en daaruit hebben opgemaakt dat ze zwanger was. Misschien waren er dus maar een paar weken verstreken. Daarom zou David hopen dat, als Uria met haar zou slapen, het voorgesteld kon worden alsof ze van hem zwanger was geworden. En daarmee zou Davids zonde voldoende verborgen zijn gebleven. Maar Uria werkte niet mee. Natuurlijk wist hij niet dat dat van hem verwacht werd. Hij was gewoon een trouwe soldaat, trouw aan zijn bevelhebber.

Hij zei:

Mijn meerderen slapen buiten in het open veld. Hoe kan ik dan naar huis gaan, in een lekker bed slapen en genieten van alle comfort thuis? Mijn medesoldaten en Israël en zelfs de ark van God zitten in een tent. Hoe kan ik comfortabel in een huis zitten terwijl mijn medesoldaten het daarbuiten zwaar hebben? Dan ga ik het ook zwaar hebben.

Dus sliep hij bij de dienaren aan de voet van de trap.

En David liet zich niet zo snel afschepen. Deze keer dacht hij: ‘Nou, misschien kan ik hem dronken voeren en hem van dat voornemen afbrengen.’

Toen zei David tegen Uria: Blijf ook vandaag hier, dan zal ik u morgen terug sturen. Zo bleef Uria die dag en de volgende dag in Jeruzalem. David nodigde hem uit, zodat hij bij hem at en dronk, en hij maakte hem dronken. Die avond vertrok hij om zich met de dienaren van zijn heer neer te leggen op zijn slaappleats, maar naar zijn huis ging hij niet.

2 SAMUEL 11:12-13

David dacht dus blijkbaar dat Uria, als hij eenmaal dronken was, vast niet meer zo vastbesloten zou zijn en niet meer zo naar zijn geweten zou luisteren. Maar zoals ik al zei: Uria was dronken deugdzamer dan David nuchter. En daarom ging Uria die avond niet naar huis.

11

David stuurt Uria met zijn eigen doodvonnis

Het gebeurde de volgende morgen dat David een brief aan Joab schreef. Hij stuurde die door de hand van Uria. Hij schreef in die brief: Plaats Uria vooraan in de strijd, waar deze het hevigst is, trek dan van achter hem terug, zodat hij getroffen wordt en sterft.

2 SAMUEL 11:14-15

Zo bracht Uria dus zonder het te weten zijn eigen doodvonnis naar zijn bevelhebber. Wat een verraad is dit. Het is sowieso een enorm verraad om met iemands vrouw te slapen. Maar om die man vervolgens te doden en hem zelfs als koerier te gebruiken, zodat hij zonder het te weten zijn eigen doodvonnis overbrengt — erger kan het gewoon niet worden. Er is werkelijk nauwelijks groter verraad denkbaar dan waaraan David zich hier schuldig maakt.

En dat de Bijbel dit verhaal heel zakelijk vertelt over een van zijn helden, zelfs een van zijn grootste helden, is een van die vele dingen die de Bijbel anders maken dan mythologie. In de mythen zijn de helden helden. In de Bijbel zijn de helden mensen, en ze kunnen verkeerde dingen doen. Ze doen dingen waardoor ze voor de lezer gemakkelijk hun heldenstatus zouden kunnen verliezen. En de schrijvers nemen dat risico gewoon, omdat dit nu eenmaal de waarheid is.

Nu is het interessant dat in Kronieken, dat ook over Davids regering vertelt — 1 Kronieken behandelt veel van dezelfde stof als Samuel — deze zonde van David en veel van de andere slechte dingen die later gebeurden, eenvoudigweg worden weggelaten. Er zijn in 1 Kronieken geen hoofdstukken die overeenkomen met dit specifieke verhaal. Maar aan de andere kant stelt Kronieken David niet als volmaakt voor. Het vertelt namelijk wel hoe satan hem ertoe aanzette het volk te tellen. Daardoor kwam David ernstig in de problemen, en dat vermeldt Kronieken wel. Maar dit specifieke schandaal staat niet in Kronieken. Het is opgetekend door de profeten die deze boeken schreven.

12

Joab voert het plan tegen Uria uit

David nam Joab dus in vertrouwen, want dat moet een vreemde brief zijn geweest om als Joab te ontvangen. Hier heb je een van Davids helden, en David zegt tegen Joab:

Breng hem in een gevaarlijke situatie, trek je terug en laat hem sterven.

Joab vroeg niet om uitleg, maar hij moet natuurlijk geweten hebben dat er iets in het geheim gaande was. Dit is het soort dingen waarover Joab zou moeten zwijgen. En daarmee maakte David zich dus kwetsbaar. Joab zou zijn verhaal kennen. Joab zou het verband zeker leggen zodra hij zag dat David na Uria's dood met Bathseba trouwde. Door hem bij dit complot te betrekken, maakte David zich dus behoorlijk kwetsbaar tegenover Joab.

Het gebeurde, toen Joab de stad verkend had, dat hij Uria opstelde op de plaats waarvan hij wist dat daar strijdbare mannen waren. Toen de mannen van de stad naar buiten kwamen en met Joab streden, vielen er van het volk, van de manschappen van David. Ook Uria, de Hethiet, stierf. Toen stuurde Joab een bode om David heel het verloop van de strijd te laten weten. En hij beval de bode: Als u klaar bent met de koning heel het verloop van de strijd te vertellen, als het dan gebeurt dat de woede van de koning opkomt en hij tegen u zegt: Waarom bent u zo dicht bij de stad gekomen om te strijden? Wist u niet dat zij vanaf de muur zouden schieten? Wie doodde Abimelech, de zoon van Jerubbeseth? Wierp niet een vrouw een stuk van een molensteen op hem vanaf de muur, zodat hij in Tebez stierf? Waarom bent u zo dicht bij de muur gekomen? — dan moet u zeggen: Uw dienaar Uria, de Hethiet, is ook dood.

2 SAMUEL 11:16-21

Daar zal David rustig van worden. Nu herinner je je natuurlijk dat het verhaal van Abimelech uit het boek Richteren komt. Hij wordt hier de zoon van Jerubbeseth genoemd. Jerubbeseth was, zoals je je herinnert, Gideon. Maar iemand had hem een bijnaam gegeven: Jerubbaäl. Maar zoals ik je eerder vertelde, werd het woord Baäl als onderdeel van een naam in latere tijden erg onpopulair in Israël. Ze vervingen het woord Baäl door beseth, wat ‘schandelijk ding’ betekent. Hier wordt hij dus niet eens Jerubbaäl genoemd, maar Jerub-beseth. Beseth neemt natuurlijk de plaats van Baäl in. Net als bij Mefiboseth: zijn echte naam was Mefibaäl. En Isboseth: zijn echte naam was Isbaäl.

Baäl is in het Hebreeuws een gewoon woord voor Heer en kan voor God Zelf worden gebruikt. Maar bij de Kanaänieten was het de naam van een heidense godheid. Dus later in de geschiedenis van Israël, toen ze gevoeliger waren geworden voor het heidendom, vervingen ze in al die namen waar het woord Baäl in voorkwam vaak Baäl door Bosheth, ‘schandelijk ding’. Blijkbaar was dat hier ook het geval.

Dus:

Zeg hem dat ook Uria de Hethiet dood is.

De bode zei tegen David: Voorzeker, die mannen hadden de overhand over ons. Ze kwamen de stad uit het veld in, op ons af. Wij drongen hen echter terug tot aan de poortdeur, maar toen schoten de schutters vanaf de muur op uw dienaren, zodat er van de dienaren van de koning stierven. Uw dienaar Uria, de Hethiet, is ook dood.

2 SAMUEL 11:23-24

Hij wachtte dus niet af of David boos zou worden over het nieuws. Hij voegde dat er meteen aan toe, omdat hij wist dat dat Davids woede zou bedaren.

Toen zei David tegen de bode: Dit moet u tegen Joab zeggen: Laat deze zaak niet kwalijk zijn in uw ogen, want het zwaard verslindt zowel de één als de ander. Verhevig uw strijd tegen de stad en maak haar met de grond gelijk. Bemoedig Joab daarmee!

2 SAMUEL 11:25

Met andere woorden, het is toeval wie er in de strijd sterft. Alleen was het in dit geval helemaal geen toeval. Het was heel bewust gepland.

13

Davids huwelijk en Gods oordeel

Toen de vrouw van Uria hoorde dat haar man Uria dood was, bedreef zij rouw over haar echtgenoot. Toen de tijd van rouw voorbij was, stuurde David een bode en haalde haar in zijn huis. Zij werd hem tot vrouw en baarde hem een zoon. Maar wat David gedaan had, was slecht in de ogen van de HEERE.

2 SAMUEL 11:26-27

Toen David in vers 25 het bericht naar Joab terugstuurde, zei hij:

Zit hier niet over in.

Letterlijk staat er in het Hebreeuws:

Zie dit niet als iets slechts.

Het is een Hebreeuwse uitdrukking die gewoon betekent: ‘Laat dit niet iets zijn waar je ongelukkig over bent.’ Maar er staat:

Toen zei David tegen de bode: Dit moet u tegen Joab zeggen: Laat deze zaak niet kwalijk zijn in uw ogen, want het zwaard verslindt zowel de één als de ander. Verhevig uw strijd tegen de stad en maak haar met de grond gelijk. Bemoedig Joab daarmee!

2 SAMUEL 11:25

In vers 27 staat in het Hebreeuws dat wat David had gedaan kwaad was in de ogen van de HEERE. Dus hij zegt tegen Joab:

Beschouw dit niet als iets slechts.

Maar het was kwaad in Gods ogen. Uiteraard woog Gods oordeel erover zwaarder dan dat van Joab.

David lijkt ergens mee weggekomen te zijn. Hij heeft nu een achtste vrouw genomen, een weduwe, die al zwanger is, maar het volk weet dat nog niet. Eigenlijk weet ik niet of ze dat ooit geweten hebben. Want als dit snel genoeg gebeurde, als dit bijvoorbeeld maar twee of drie weken was nadat hij eerder met haar naar bed was geweest, dan worden er vast vaak genoeg baby's een paar weken te vroeg geboren. Het zou dus niet duidelijk zijn dat hij met haar was getrouwd terwijl ze zwanger was. Dus misschien had hij het gevoel dat hij ermee weggekomen was. Blijkbaar had hij dat gevoel inderdaad, alleen mishaagde het de HEERE.

Dit zien we vaak in de geschiedenis van het Oude Testament: de profeten die de geschiedenis opschreven, vertellen ons wat God van dingen vindt. Je zou de geschiedenis ook zonder dat soort commentaar kunnen lezen, maar het doel van de Schrift is om ons te openbaren hoe God denkt. Dus wat er gebeurd was, was niet in orde. David maakte ongetwijfeld, in zijn eigen ogen, gebruik van de bijzondere voorrechten die hij als vorst had. Maar blijkbaar was hij op dat moment niet overtuigd van zijn schuld hierin, zodat hij zich zou bekeren. Hij had zich nog niet bekeerd toen Nathan bij hem kwam, wat in het volgende hoofdstuk gebeurt.

Dat lijkt vreemd. Het lijkt vreemd dat David zo'n misdaad zou begaan en zich daar niet onmiddellijk van zou bekeren, terwijl hij toch een man naar Gods hart was geweest. Maar we weten wel dat hij er schuldgevoelens over had. Hij kwam maar langzaam tot bekering, en hij bekeerde zich pas toen Nathan bij hem kwam.

14

Psalm 32: schuld verzwijgen en belijden

Nadat hij zich had bekeerd, schreef hij een psalm, Psalm 32. Hij vertelt ons wat er vóór zijn bekering in hem omging, blijkbaar voordat Nathan bij hem kwam. Hij vertelt ons iets over de tijd tussen het moment waarop hij deze zonden had begaan en het moment waarop hij zich bekeerde. Het opschrift van Psalm 32 vertelt ons niet over welke periode het gaat, maar alle geleerden zijn het erover eens dat dit naar die bepaalde periode verwijst.

Hij zegt in vers 1:

Een onderwijzing van David. Welzalig is hij van wie de overtredding vergeven, van wie de zonde bedekt is.

PSALMEN 32:1

Dan zegt hij in vers 5:

Mijn zonde maakte ik U bekend, mijn ongerechtigheid bedekte ik niet. Ik zei: Ik zal mijn overtredingen belijden voor de HEERE. En Ú vergaf mijn ongerechtigheid, mijn zonde. Sela

PSALMEN 32:5

De belijdenis waarnaar hij in vers 5 verwijst, is de belijdenis waarover we in het volgende hoofdstuk van 2 Samuel zullen lezen, toen Nathan bij hem kwam. Maar wat maakte hij daarvoor door? Hij leefde samen met de weduwe van zijn naaste, met wie

hij overspel had gepleegd. Hij had zijn naaste gedood. Hij had in heel korte tijd zo ongeveer elke mogelijke misdaad tegen God en tegen de mensheid begaan. Hij had zich niet bekeerd, maar hij kwam er niet mee weg.

Hij zegt:

Een onderwijzing van David. Welzalig is hij van wie de overtredding vergeven, van wie de zonde bedekt is. Welzalig de mens wie de HEERE de ongerechtigheid niet toerekent, en in wiens geest geen bedrog is. Toen ik zweeg, teerden mijn beenderen weg, onder mijn jammerklachten, de hele dag. Want dag en nacht drukte Uw hand zwaar op mij, mijn levensvocht veranderde in een zomerse droogte. Sela

PSALMEN 32:1-4

Dat wil zeggen, toen hij zijn geheim bewaarde, zich niet bekeerde en het niet beleed.

Hij zegt dat Gods hand zwaar op hem drukte. Hij voelde dat God hem sterk afkeurde. Hij zegt:

Mijn levenskracht droogde op, net als alles in de zomerhitte.

Ik weet niet of dat op zijn seksuele vermogen slaat. Ik weet het echt niet, maar het is heel goed mogelijk dat God hem zelfs zijn mannelijke levenskracht ontnam vanwege die schuld die hij met zich meedroeg. Dan zegt hij:

Ik gaf mijn zonde toe en U vergaf me.

Natuurlijk begint de psalm met vreugde over die vergeving:

Gelukkig is degene van wie de misstap is vergeven.

Maar we zien dat we tussen het einde van hoofdstuk 11 en hoofdstuk 12 niets te horen krijgen over Davids gedachten, zijn stemming of zijn houding tegenover deze zonde voordat Nathan naar hem toe kwam. Ook weten we niet hoelang het duurde voordat Nathan naar hem toe kwam. Maar het kan niet erg lang geweest zijn, want Nathan

kwam voordat de baby geboren was. Het was dus zeker minder dan negen maanden later dat Nathan naar hem toe kwam. Hoelang het ook was, het kan maar een week of nog minder geweest zijn. Het kan de volgende dag geweest zijn. We weten het eigenlijk niet. Maar David voelde zich er niet goed bij.

15

Nathans gelijkenis van het gestolen lam

En de HEERE zond Nathan naar David. Toen die bij hem kwam, zei hij tegen hem: Er waren twee mannen in een stad, de één rijk en de ander arm. De rijke had heel veel schapen en runderen. Maar de arme had helemaal niets dan alleen één enkel klein oilam, dat hij gekocht had. Hij hield het in leven en het werd groot, samen met hem en met zijn kinderen. Het at mee van zijn stuk brood, dronk uit zijn beker en sliep in zijn schoot. Het was als een dochter voor hem.

2 SAMUEL 12:1-3

Bedenk dat Nathan spreekt alsof dit een waargebeurd verhaal is. Hij brengt het alsof hij een geval kent waarin onrecht is gedaan, en hij vraagt David om daar een oordeel over te geven.

Toen er een reiziger bij de rijke man kwam, kon hij er niet toe komen een van zijn eigen schapen en runderen te nemen, om een maaltijd te bereiden voor de reiziger die bij hem gekomen was. Daarom nam hij het oilam van de arme man en bereidde het voor de man die bij hem gekomen was.

2 SAMUEL 12:4

Dit is dus de situatie. De ene man heeft veel schapen, en zijn buurman is een arme man die maar één schaap heeft. De rijke man krijgt bezoek en slacht niet een van zijn eigen schapen om zijn bezoeker te eten te geven. Hij gaat dat andere schaap stelen, ontvoert het en slacht het, terwijl het voor die arme man als een gezinslid was.

Nathan koos beslist het juiste voorbeeld om de woede van deze koning op te wekken, want deze koning was jarenlang herder geweest. Een herder waagt zijn leven om te voorkomen dat zijn schapen gestolen worden. Er was eens een beer gekomen om zijn schapen te pakken, en een andere keer een leeuw. David had zijn eigen leven gewaagd om te voorkomen dat zijn schapen hem werden afgenomen. Ongetwijfeld moest hij het ook opnemen tegen dieven en veedieven en dergelijke, die zijn schapen probeerden mee te nemen. Dat zijn schapen veilig zijn en niet van hem gestolen worden, is voor een herder een heel belangrijke zaak, waarvoor hij bereid is zijn leven op het spel te zetten.

Waarschijnlijk keek men naar iemand die schapen van een herder stal zoals men in het Wilde Westen naar een paardendief keek. Dat kan gewoon niet. Ophangen is nog te goed voor hem. Een paardendief werd opgehangen, en David dacht net zo over iemand die een schaap stal.

Nathan had deze gelijkenis zo in elkaar gezet dat Davids bloed ervan zou gaan koken, omdat hij dacht dat het een waargebeurd verhaal was. Het is schandalig, ook als je nooit herder bent geweest, om je voor te stellen dat een rijke man zo misbruik maakt van een arme man. Het is schandalig. En David, die herder was geweest, zou daar bijzonder gevoelig voor zijn. Als jongen had hij waarschijnlijk zelfs lievelingslammetjes waar hij naast sliep en die hij als bijzondere huisdieren behandelde, precies zoals hier beschreven werd. David kon zich waarschijnlijk heel goed in die arme man verplaatsen.

16

David spreekt zijn eigen doodvonnis uit

En David zegt:

Toen ontstak David in grote woede tegen die man, en hij zei tegen Nathan: Zo waar de HEERE leeft, voorzeker, de man die dat gedaan heeft, is een kind des doods! En dat oilam moet hij viervoudig vergoeden, omdat hij dit gedaan heeft en geen medelijden had.

2 SAMUEL 12:5-6

Volgens de wet van Mozes moest iemand die een lam stal, volgens Exodus 22:1, vier lammeren voor één lam teruggeven. Dat gold als het lam was opgegeten en niet kon worden teruggegeven. Als een man een lam stal en ermee betrapt werd terwijl het nog leefde, moest hij het oorspronkelijke lam teruggeven en nog één erbij. Maar als hij het had gedood of verkocht en het niet kon teruggeven, moest hij vier lammeren voor één terugbetalen. Dus David zei dat hij het lam viervoudig moest vergoeden, maar ook dat hij zou sterven. Dat was beslist niet wat de wet zei. Maar zoals David de dood van Uria, een onschuldige man, kon bevelen, kon hij ook de dood bevelen van een schuldige man die niets had gedaan waarop de doodstraf stond. Een lam stelen verdient de doodstraf niet. Dat is het punt van de wet van Mozes. De wet van Mozes gaf precies rechtvaardige straffen voor misdrijven. Je steelt een lam, dan geef je er vier terug. Je verliest er je leven niet voor. Je hand wordt niet afgehakt omdat je steelt. Je moet terugbetalen. Je moet de schade vergoeden. Maar dat een man voor een lam zou sterven, is niet iets wat de wet zou hebben goedgekeurd.

David was er kennelijk aan gewend geraakt beslissingen te nemen die niet bepaald in overeenstemming waren met de wet. Met de vrouw van zijn naaste slapen en haar man doden is geen teken van grote gewetensvolheid. Dus hij zegt gewoon in zijn woede: 'Ik ga die vent ophangen. Die vent verdient het om te sterven, en hij moet die arme man het viervoudige terugbetalen.'

17

Nathan ontmaskert David en kondigt straf aan

Toen zei Nathan tegen David:

Toen zei Nathan tegen David: U bent die man! Zo zegt de HEERE, de God van Israël: Ík heb u tot koning gezalfd over Israël en Ík heb u uit Sauls hand gered. Ik heb u het huis van uw heer gegeven, en bovendien de vrouwen van uw heer in uw schoot. Ja, Ik heb u het huis van Israël en Juda gegeven. En als dat te weinig was geweest, zou Ik u nog wel meer gegeven hebben. Waarom hebt u dan het woord van de HEERE veracht, door te doen wat slecht is in Zijn ogen? U hebt Urija, de Hethiet, met het zwaard gedood. Zijn vrouw hebt u tot vrouw genomen en hem hebt u door het zwaard van de Ammonieten gedood. Welnu dan, het zwaard zal voor eeuwig niet van uw huis wijken, omdat u Mij veracht hebt en de vrouw van Urija, de Hethiet, genomen hebt om u tot vrouw te zijn. Zo zegt de HEERE: Zie, Ik breng onheil over u uit uw eigen huis, en zal uw vrouwen voor uw ogen nemen en hen aan uw naaste geven; die zal op klaarlichte dag met uw vrouwen slapen. Voorzeker, ú hebt in het geheim gehandeld, maar Ík zal dit doen ten aanschouwen van heel Israël en in het volle licht.

2 SAMUEL 12:7-12

Toen zei David tegen Nathan:

Toen zei David tegen Nathan: Ik heb gezondigd tegen de HEERE.
En Nathan zei tegen David: De HEERE heeft ook uw zonde
weggenomen; u zult niet sterven.

2 SAMUEL 12:13

Blijkbaar zei hij dat oprecht. We hebben eigenlijk een langere versie van deze zin in Psalm 51. David schreef Psalm 51 in deze tijd. Naar alle waarschijnlijkheid niet terwijl hij daar bij Nathan zat. Ik weet zeker dat hij niet zei: 'Nou, wacht even terwijl ik hier iets opschrijf.' Maar hij bekeerde zich werkelijk, en zijn bekering is vastgelegd in een heel bekende psalm, Psalm 51. De bekering was oprecht.

Daarom zei Nathan:

De Heer zegt dat je hiervoor niet zult sterven, ook al heb je je eigen doodvonnis uitgesproken toen je zei dat die man moest sterven, want jij bent die man. De Heer zal dat vonnis intrekken. Je zult niet sterven, maar je zult wel problemen krijgen.

18

Psalm 51: Davids gebed om vergeving

In hoofdstuk 51 van de Psalmen staat:

Voor de koorleider. Een psalm van David, toen de profeet Nathan bij hem was gekomen, nadat David met Bathseba had geslapen.

PSALM 51:1-2

Er bestaat dus geen twijfel over wanneer dit was. David zegt:

Wees mij genadig, o God, naar Uw trouwe liefde en Uw grote ontferming. Wis mijn overtredingen uit. Was mijn ongerechtigheid grondig weg en reinig mij van mijn zonde. Want ik erken mijn overtredingen; mijn zonde staat mij voortdurend voor ogen. Tegen U, tegen U alleen, heb ik gezondigd en gedaan wat kwaad is in Uw ogen. Daarom bent U rechtvaardig wanneer U spreekt en onberispelijk wanneer U oordeelt. Zie, ik ben in ongerechtigheid geboren; in zonde heeft mijn moeder mij ontvangen. U verlangt naar waarheid in het binnenste; diep vanbinnen zult U mij wijsheid leren. Reinig mij met hysop en ik zal rein zijn. Was mij en ik zal witter zijn dan sneeuw. Laat mij vreugde en blijdschap horen, zodat de beenderen die U verbrijzeld hebt zich verheugen. Wend Uw gezicht af van mijn zonden en wis al mijn ongerechtigheden uit. Schep in mij een rein hart, o God, en vernieuw in mij een standvastige geest. Verwerp mij niet uit Uw nabijheid en neem Uw Heilige Geest niet van mij weg. Geef mij de vreugde van Uw heil terug en ondersteun mij met Uw vrijgevige Geest. Dan zal ik overtreders Uw wegen leren en zullen zondaars zich tot U bekeren. Bevrijd mij van bloedschuld, o God, God van mijn heil, en mijn tong zal Uw gerechtigheid bezingen. Heere, open mijn lippen en mijn mond zal Uw lof verkondigen. Want U verlangt geen offer, anders zou ik het brengen. In brandoffers schept U geen behagen. Het offer voor God is een gebroken geest. Een gebroken en berouwvol hart zult U, o God, niet verachten. Doe Sion goed naar Uw welbehagen; bouw de muren van Jeruzalem op. Dan zult U behagen scheppen in rechtvaardige offers, in

brandoffers en geheel verbrande offers. Dan zal men stieren offeren op Uw altaar.

PSALM 51:3-21

Er staan hier veel goede verzen, maar we bestuderen de Psalmen niet. Dus ik ga ze niet uitleggen. We gaan de Psalmen in een andere module bestuderen. Maar dit waren dingen die David in die tijd schreef. Het was duidelijk een bekering die God en de profeet als oprecht erkenden, en niet als geveinsd. In hoofdstuk 12 van 2 Samuel, vers 13, toen David zei:

19

David krijgt vergeving, zijn kind zal sterven

Ik heb gezondigd tegen de Heer.

zei Nathan tegen David:

Toen zei David tegen Nathan: Ik heb gezondigd tegen de HEERE. En Nathan zei tegen David: De HEERE heeft ook uw zonde weggenomen; u zult niet sterven.

2 SAMUEL 12:13

Eigenlijk zou je wel moeten sterven. Je hebt twee misdaden begaan die volgens de wet de dood verdienen: moord en overspel. Op beide staat de doodstraf. Bovendien had David zijn eigen vonnis uitgesproken toen hij zei:

Zo waar de HEERE leeft, voorzeker, de man die dat gedaan heeft, is een kind des doods!

2 SAMUEL 12:5

En Nathan zei:

Jij bent die man.

Maar de HEERE zag zijn bekering en zei:

Toen zei David tegen Nathan: Ik heb gezondigd tegen de HEERE. En Nathan zei tegen David: De HEERE heeft ook uw zonde weggenomen; u zult niet sterven. Omdat u echter door deze zaak de vijanden van de HEERE zeer hebt doen lasteren, zal wel de zoon die u geboren is, zeker sterven.

2 SAMUEL 12:13-14

Toen ging Nathan naar zijn huis. En de HEERE trof het kind dat de vrouw van Uria David gebaard had, zodat het ongeneeslijk ziek werd.

2 SAMUEL 12:15

Het gaat dus niet alleen om een misdaad. Het gaat erom dat je de vijanden van de HEERE aanleiding geeft om God te lasteren. Als de man die Jahweh vertegenwoordigt zich zo gedraagt, geeft dat mensen aanleiding om Jahweh niet als een rechtvaardige God te beschouwen. Natuurlijk lopen wij als christenen dat risico ook wanneer we zondigen. Hoe vaak komen mensen, als je met hen over Christus praat, niet met een bezwaar dat eigenlijk hierop neerkomt: 'Iemand die ik kende en die christen was, heeft dit of dat gedaan. Daarom geloof ik niet in God. Ik geloof niet in het christendom', of iets dergelijks? Die boeken van de moderne atheïsten hebben geen echte argumenten tegen het bestaan van God, behalve dat mensen die godsdienstig zijn zulke slechte dingen doen. Ze geven de vijanden van de HEERE aanleiding om te lasteren.

20

De dood van het kind en Davids reactie

Dit was dus geen kleinigheid. David, jij zult niet sterven, maar je kind zal sterven. Veel mensen vinden dit oneerlijk. Waarom moet het kind sterven? Het is onschuldig. Nou, het is onschuldig. Dat is nu juist het punt. Omdat het onschuldig is, gaat het naar de

hemel. Kinderen sterven ook zonder bijzondere uitspraken zoals deze. Iedereen sterft, en mensen sterven wanneer God zegt dat het voor hen tijd is om te sterven. Jij of ik zouden vandaag kunnen sterven. Betekent dat dat we iets verkeerd hebben gedaan? Nee, dat betekent niet dat we iets verkeerd hebben gedaan. De vraag is niet of je sterft. Dat doet iedereen. De vraag is of je op goede voet staat met God wanneer je sterft.

Er is alle reden om te geloven dat dit kind op goede voet stond met God. Het kind had niets verkeerd gedaan, en dat weet God heel goed. God nam de baby dus mee naar huis. David wenste waarschijnlijk dat hij in plaats daarvan naar huis gehaald kon worden, maar die luxe kreeg hij niet. Wanneer je echt gebroken bent door je zonde, zou je liever willen sterven dan verder leven met het schuldgevoel en de gevolgen van je zonde.

David zocht God voor het jongetje; David vastte streng en toen hij naar binnen ging om te overnachten, ging hij op de grond liggen. Toen stonden de oudsten van zijn huis op en kwamen bij hem om hem van de grond te doen opstaan; hij wilde echter niet, en at geen brood met hen. Het gebeurde op de zevende dag dat het kind stierf. De dienaren van David waren bevreesd tegen hem te zeggen dat het kind dood was, want zij zeiden: Zie, toen het kind nog levend was, spraken wij tot hem, maar hij wilde niet naar onze stem luisteren. Hoe kunnen wij dan tegen hem zeggen: Het kind is dood? Dat zou kwaad doen!

2 SAMUEL 12:16-18

David reageerde immers soms niet goed op mensen die hem slecht nieuws brachten, zoals we weten.

Maar David zag dat zijn dienaren mompelden; daardoor merkte David dat het kind dood was. Dus zei David tegen zijn dienaren: Is het kind dood? Zij zeiden daarop: Ja, het is dood. Toen stond David op van de grond, waste en zalfde zich en wisselde van kleding. Hij ging het huis van de HEERE binnen en boog zich neer. Daarna kwam hij in zijn huis en vroeg om eten; zij zetten hem voedsel voor en hij at.

2 SAMUEL 12:19-20

Toen zeiden zijn dienaren tegen hem: Wat betekent dit wat u gedaan hebt? Om het levende kind hebt u gevast en gehuild, maar nadat het kind gestorven is, bent u opgestaan en hebt u de maaltijd gebruikt.

2 SAMUEL 12:21

Hij zei: Toen het kind nog leefde, heb ik gevast en gehuild, want ik zei: Wie weet, is de HEERE mij genadig, zodat het kind in leven blijft. Maar nu is het dood; waarom zou ik nu vasten? Zal ik hem nog terug kunnen halen? Ik zal wel naar hem toe gaan, maar hij zal niet bij mij terugkomen.

2 SAMUEL 12:22-23

21

Vasten, gebed en het lot van gestorven kinderen

Vasten werd gewoonlijk gezien als een teken van rouw. Daarom deed men dat alleen wanneer iemand gestorven was, of wanneer er een andere bijzondere aanleiding was om te rouwen. David zag vasten in een ander licht. Hij zag het als iets waarmee je, samen met gebed, iets bij God gedaan zou kunnen krijgen. In dit geval gebeurde dat niet en kon het ook niet, omdat de profeet Nathan had verklaard dat het kind zou sterven. Het zou gebeuren, en God veranderde niet van gedachten omdat David vastte en bad.

Maar het is interessant dat David vasten en gebed zag als een middel om God misschien van gedachten te laten veranderen, of Hem in elk geval tot handelen te bewegen. Hij zag vasten als iets wat je aan gebed kon toevoegen om het meer kracht bij te zetten. Maar hij zag het niet eenvoudigweg als iets wat je deed wanneer je rouwde. En dus stopte hij met vasten toen het kind stierf. Hij wist dat het kind niet terug zou komen. Hij zei:

Ik zal naar hem toe gaan, maar hij zal niet bij mij terugkomen.

Christenen gebruiken dit vaak om te zeggen dat hiermee bewezen is dat baby's naar de hemel gaan wanneer ze sterven. Ik geloof dat ze daarheen gaan, maar ik denk niet dat dit dat bewijst.

De redenering gaat als volgt: David ging natuurlijk naar de hemel toen hij stierf. Misschien wel, misschien niet. Ik denk dat hij waarschijnlijk naar de schoot van Abraham ging. Maar waar het om gaat, is dat David als een behouden mens stierf en naar de plaats ging waar behouden mensen naartoe gaan. En hij zei dat hij naar het kind zou gaan. Dat betekent dat het kind dus ook naar de plaats moet zijn gegaan waar behouden mensen naartoe gaan. En daar heb je de redenering dat kinderen behouden zijn wanneer ze sterven.

Ik geloof dat de Bijbel inderdaad aangeeft dat kinderen behouden zijn wanneer ze sterven. Maar ik denk niet dat David daarop doelde. Ik denk dat hij zegt dat het kind naar Sheol is gegaan, waar alle doden naartoe gaan. David zal op een dag ook naar Sheol gaan. Zijn zoon zal daar nooit vandaan terugkomen. Maar hij zal, net als alle mensen, daarheen gaan en op een dag bij zijn zoon op die plaats komen.

22

Salomo wordt geboren en Rabba wordt ingenomen

Daarna troostte David zijn vrouw Bathseba. Hij ging naar haar toe en sliep met haar. Zij baarde een zoon, die hij de naam Salomo gaf. De HEERE had hem lief, en zond een boodschap door de dienst van de profeet Nathan en noemde zijn naam Jedid-Jah, omwille van de HEERE.

2 SAMUEL 12:24-25

Jedidja betekent ‘geliefde van de HEERE’. Hierna wordt Salomo nergens meer zo genoemd, dus misschien was het gewoon een bijnaam die hij als klein jongetje had.

Joab nu streed tegen Rabba van de Ammonieten, en hij zou de koningsstad innemen.

2 SAMUEL 12:26

Eindelijk.

Toen stuurde Joab boden naar David, en zei: Ik heb gestreden tegen Rabba, ook heb ik de waterstad ingenomen.

2 SAMUEL 12:27

Dat betekent dat het slechts een kwestie van tijd is voordat ze zich moeten overgeven. Ze zullen geen water hebben. Ze zullen worden uitgehongerd.

Verzamel dan nu de rest van het volk, beleger de stad en neem haar in, anders neem ik de stad in en wordt mijn naam over haar uitgeroepen.

2 SAMUEL 12:28

Met andere woorden: als je de eer voor deze overwinning wilt krijgen, kom dan hierheen en maak het af. Ik heb al het zware werk gedaan. Je hoeft alleen maar te komen en te wachten tot ze zich overgeven, en dan krijg jij de eer.

Toen verzamelde David al dat volk en trok naar Rabba; hij streed ertegen en nam het in. En hij nam de kroon van hun koning van diens hoofd, waarvan het gewicht, mét het edelgesteente, een talent goud was, en die werd op Davids hoofd gezet. Ook haalde hij een zeer grote buit uit de stad.

2 SAMUEL 12:29-30

Dat is zo'n zestig of vijfenzestig Engelse pond, of iets in die orde. Zo'n kroon zou je normaal gesproken niet dragen. Hij was kennelijk bedoeld om tentoongesteld te worden in plaats van gedragen.

Er staat:

Hij woog een talent aan goud en was bezet met edelstenen. Hij werd op Davids hoofd gezet.

Waarschijnlijk alleen symbolisch. Het is niet waarschijnlijk dat David met dat ding op rondliep, zo zwaar als het was. Sterker nog, ze moesten hem waarschijnlijk ergens aan ophangen terwijl hij op zijn hoofd stond. Misschien werd hij daar alleen maar even neergezet om te laten zien: ‘Goed, kijk eens wie er nu koning is. Goed, dat is gebeurd.’

Het volk dat daarin was, liet hij eruit halen en zette het bij zagen, bij ijzeren houwelen en bij ijzeren bijlen, en liet hen overbrengen naar de steenovens. Zo deed hij met alle steden van de Ammonieten. Daarna keerde David met heel het volk terug naar Jeruzalem.

2 SAMUEL 12:31

Dus de Ammonieten waren eindelijk verslagen. Ze waren erg hardnekkig, maar ze werden verslagen na dit kleine voorval waarbij Uria, de Hethiet, bij hun muren werd gedood. David had, denk ik, geluk dat de oorlog niet eerder was afgelopen, als hij die man wilde laten doden. Want dan zou het moeilijker zijn geweest om een situatie te vinden waarin Uria verraden en ter dood gebracht kon worden.

Dus we hebben deze afschuwelijke toestand, en de profetie wordt uitgesproken dat David weliswaar zou blijven leven, maar dat zijn zoon zou sterven en het zwaard de rest van zijn leven niet van Davids huis zou wijken. Het eerstvolgende hoofdstuk beschrijft hoe de situatie ontstaat waarin een van zijn zonen vermoord zal worden, nadat hij zelf een gewelddadige misdaad tegen een van Davids dochters heeft gepleegd. En dan komt er meer en meer en meer. En het wordt alleen maar erger voor David door deze hele situatie.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- 2 Samuel 10:1-5
- 2 Samuel 10:6
- 2 Samuel 10:7-10

- 2 Samuel 10:11
- 2 Samuel 10:12
- 2 Samuel 10:13
- 2 Samuel 10:14
- 2 Samuel 10:15-16
- 2 Samuel 10:17-18
- 2 Samuel 10:19
- 2 Samuel 12:1-4
- 2 Samuel 12:10
- 2 Samuel 11:1
- 2 Samuel 11:2
- 2 Samuel 11:4
- 2 Samuel 11:3
- 1 Kronieken 3:5
- 2 Samuel 11:5
- 2 Samuel 11:6-8
- 2 Samuel 11:9
- 2 Samuel 11:10-11
- 2 Samuel 11:12-13
- 2 Samuel 11:14-15
- 2 Samuel 11:16-21
- 2 Samuel 11:23-24
- 2 Samuel 11:25
- 2 Samuel 11:26-27
- Psalmen 32:1
- Psalmen 32:5
- Psalmen 32:1-4
- 2 Samuel 12:1-3
- 2 Samuel 12:4
- 2 Samuel 12:5-6
- 2 Samuel 12:7-12
- 2 Samuel 12:13
- Psalm 51:1-2
- Psalm 51:3-21

- 2 Samuel 12:5
- 2 Samuel 12:13-14
- 2 Samuel 12:15
- 2 Samuel 12:16-18
- 2 Samuel 12:19-20
- 2 Samuel 12:21
- 2 Samuel 12:22-23
- 2 Samuel 12:24-25
- 2 Samuel 12:26
- 2 Samuel 12:27
- 2 Samuel 12:28
- 2 Samuel 12:29-30
- 2 Samuel 12:31

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.